

Q. 241. 15

Zb
876

ILLUSTRI AC MAGNIFIC
VIRO,

D N. LUCÆ
SCHRÆCKIO,

MED. DOCT. SACRÆ CÆSARÆ
Majestatis Archiatro, Ejusque Personæ Imperialis
Medico Splendidissimo, S. R. I. Nobili, Aula Cæsareæ Palatii
Lateranensis & Consistorii Imperialis Comiti, Cæsareæ Leopoldinæ
Academiæ Naturæ Curiosorum Præsidi Gravissimo,
Libera Imperialis Civitatis Augustanæ Physico
Celeberrimo,

*Patrono & Fautori suo nunquam satis colendo,
suscipiendo, Cooptationem in Illustre Collegium & Societatem modò
laudata Academia Diplomate solenni cum imposto Symbolo
Nominis*

ALEXIÆ
OBSIGNANTI,

decentes persolvit Grates,

*Pertextaque operum Paternorum Historiâ novam
eorum Editionem significat*

MICHAEL ERNESTUS ETTMULLERUS,
Philos. & Medic. D. hujusque in Academia Lipsiensi Prof.
Publ. Extraordinarius.

K. 240.

UNIVERSITÄT WÜRZBURG

DR. LUCAS

WOLFF

MILITÄR

Handwritten text, likely a title or address, including the name 'Lucas Wolff'.

Handwritten text, possibly a date or location, including 'Würzburg'.

ALEXIA

OBSTINANTIA

Handwritten text, possibly a name or title, including 'Alexia'.

MICHAEL

Handwritten text, possibly a name or title, including 'Michael'.

VIR ILLUSTRIS ET MAGNIFICE,
Patrone maximopere colende.

Tardius quam ut decuerit, aut pietas postulaverit, hæ ad Te transmitruntur lineæ. Postquam enim sub anni præterlapsi terminum summi Tui in me Favoris per litteras certiorum me reddere, in Illustrem naturæ Curiosorum Societatem cooptare, & Alexiæ nomine indignum ornare non fueras dedignatus, fas piūque omnino fuisset, sine cunctatione promptissimum ad grates persolvendas animum contestari. Quemadmodum autem publicè Te alloqui, ea, quæ Tibi me obstrictum sentio observantia, & quæ nunc sub manibus fervet operum Paternorum Editio nova, urserunt; ita moram hanc benigne Te excusaturum, præsentisque benevolis excepturum fore oculis insignis Tua, quæ in vulgus nota est Humanitas penitus confidere jubet.

Ante omnia igitur Tibi, Vir Illustris, pro summo hoc Tuo in me affectu, maximas, quas mente concipere possum, grates ago, habeoque atque universam insimul illustrem Academiam officiosissimè saluto, ex animo optans, ut laudatissimi, quos omnes atque singuli suscipiunt labores, ulterius in sui Gloriam & in Artis salutaris pariter ac scientiæ Naturalis emolumentum atque ornamentum vergere clementissimum jubeat Numen. Quantum in me erit, in id enitar anxie, ut meum impleturus officium omne studium, curamque omnem, quoad vitam, sanitatem & vires concedet Altissimus, in evolvendo & eruendo locupletissimo Naturæ Thesauro ponam.

Posthæc quoniam in operibus paternis denuo edendis occupatus jam sum, eorum Historiam texere integrum duxi, & hac quidem occasione commodissime id fieri posse credidi, quod in Ephemeridibus, quibus pertendendis splendidissima Academia Leopoldina, cui me

nunc adscribere Tibi placuit, suam locat operam, ante aliquot annos eorum mentionem factam fuisse noverim.

In primo vero statim limine abjici, & à scopo meo averti me posse video, quod Librorum sat magna copia officinas premat, nec adeò ardua sit necessitas, Librum, cujus Author ante viginti jam annos in vivis esse desiit, & qui in omnibus ferè versatur manibus, denuo prælo subjicere. Ita equidem est, si unquam, nostro certè ævo, verum evadit, quod suo jam tempore Regum omnium sapientissimus Salomon effatus est: *Plures condendi Libros nullum esse finem*, quo scilicet

- - *Tenet insatiabile multos*

Scribendi Cacoëthes & agro in corde senescit.

Veteres enim si consulamus, Mercurium Trismegistum sex millia librorum, quingentos viginti quinque scripsisse perhibet Jamblichus de Mysteriis Ægypti. Hippocratis scripta, sat multa sedulis etiamnum Medicorum volvuntur manibus; Hunc secutus Galenus Libros scripsit penè infinitos, quos ipse commemorat peculiari libro de Libris propriis scripto. Theophrastus Paracelsus trecenta reliquit volumina, quorum Catalogum recitat Laërtius in ipsius vita. Ut alios mittam vel Medicos vel Philosophos, vel cuique disciplinæ addictos, quorum opera in edendis ejusmodi eruditis foetibus multa est observata, de Chrysantho Sardonio refertur ab Eunapio in ejus vita, quod tantum Librorum exaraverit, ut extremi digitorum articuli ob jure scribendi exercitium incurvescerent intorti. Nostro nunc ævo, quo nulla Literatorum est inopia, eo major accrescit librorum numerus, quo magis illi pro Eruditis haberi posse desperant, nisi schedis nomen suum orbi literato commendent, & quo facilius, Typographiæ beneficio Scriptorum nunc est divulgatio. Quod si tamen accuratori animi lance scripta ponderemus, non unum atque idem de omnibus; ibris ferendum esse judicium patescet. Alii enim, qui typis aliquid exferunt, atque publicant, novum quid communicare delectantur; alii, quod ab aliis hinc inde scriptum proditumque fuit, conferunt, nihilque de suis addunt, talesque hic conscribillaturiendi pruritus usque adeò vexat, ut ex quinque, quos antea ediderunt, libris sextum, consarcinare non vereantur. Alii plano terroque rem prosequuntur stylo

ſtylo, alii vel prolixo nimis ſcribendi genere tædium Lectori pariunt, vel Laconico delectati ſermone in brevitate obſcuritatem quarunt, vel verbis utuntur minùs uſitatis, ita ut quid ſibi velit Scriptum, niſi ab Authore ab aliis vix intelligatur. Alii proximo prodeſſe & ſe literarum monumentis à mortalitate vindicare allaborant; alii verò non tam famæ quàm fami ſcribere videntur. Eleganter hac de re ſub Sempronii Gracchi Maſſilienſis larva latens *Manitzius in Medico hujus ſeculi lib. 1. ſect. 2. pag. 100. Tanta ſe offert, iniquiens, librorum multitudo, ut quem è tot Scriptoribus eligas, ſæpe neſcias. Alii pompoſo & ſplendido titulo tyronem alliciunt, ut intus contentæ nugæ bilem poſtea facilius moveant; hujusmodi librorum titulis præponere ſoleo illud: Titule, quæd fatum Te huic libello adſignavit? Alii temperato titulo & modeſta de ſe pollicitatione tyronem ab Lectione terrent; Alii necdã quoddam in oculis, ſeſamoque & papavere ſparſis diſtionibus tyroni grata ſunt, ſed horum ſuavitas in primo quaſi lingua examine evaneſcit, aut ſi aurium judicium audias, vocem Te Luſcinia audiviſſe dixeris, prætereaque nihil; Alii quos invidia fecit obſcuros, concatenata rerum ſerie, & conſervatis in unum materiarum diverſitatibus anigmata præponunt, ut niſi centies lectionem repetas, vix eorum intelligas mentem; Alii crambem milleſis recoctam dapibus ceu delicias apponunt, & qua multi ex variis Authoribus collegerunt, abſque judicio, abſque ordine revolvunt, ne præ multa, quàm ex his aliorum collectaneis ſibi imaginantur, ſcientia diſrumpant ipſis illa. De aliquibus illud Strabonis judicium Cæſia ſcriptis attributum eſt veriſſimum: Equidem, ait, facilius quis Heſiodo, Homero, aliis que fidem adhibuerit, itemque Tragicis Poëtis, quàm Cæſia & ſimilibus. Sub quo Librorum diſcrimine mirum non eſt, non eadem omnes experiri fata. Sunt enim, qui vix officinis illati ab eruditis coëmuntur manibus, ita ut ſi curioſis Literatorum ſatiſferi debeat animis, altera tertiave vice imprimantur iidem, necceſſe ſit, ſunt viciffim, qui in officinis ſitum contrahunt, hinc doctis operibus ne locum præripiant, ſe plaſtariis pro pipere involvendo venduntur. Exemplis rem illuſtrare, quemadmodum non admodum arduum, periculo tamen plenum eſt negotium; vel enim blanditiarum culpæ, vel odio ſe exponet talia probaturus. Certum interim eſt, dum*

Scribimus indocti doctique poemata passim,

selectum maximè habendum esse emendorum, legendorumque Librorum, siquidem, *Plutarcho de Librorum Educatione* rectissimè mōnente: ἔργων τῆς παιδείας ἔκτῃσι, ἀλλ' ἡ χεῖρισ τῶν βιβλίων ἐστὶ. *Non possessio Librorum, sed sedula eorundem usurpatio atque volutatio doctrina instrumentum est; & juxta Quintilianum lib. 10. cap. 1. optimis advescendum est, & multa magis quàm multorum lectione formanda mens.* Absit tamen, ut juxta Salomonis edictum omnem Libros elaborandi conatum interdijcendum, & Socratem sequendum esse credatur, qui interrogantibus, cur nihil librorum ederet, respondisse fertur: ὁρῶ, τὰ χερσὶα πολὺ τῶν γραφισομένων τιμιώτερα, *quia videret chartas multo esse pretiosiores, quam quæ scribenda forent.* Actum profectò esset cum omni doctrinæ genere, & quodlibet noviter inventum cum suo Authore interiret. *Non enim fuit, non erit ullum tam felix ingenium, quod omnia à se ipsò, velut aranea è suo utriculo fila educat.* Ut *Drexelii in Aurisodina Part. 1. cap. 7.* utar verbis.

Ad quam verò Scriptorum classem opera paterna sint referenda, judicabis, Vir Illustris, ex eis, quæ his hæcenus obtigerunt fata, atque meam, quam in eis denuò edendis operam colloco, approbabis; quâ fretus spe ad illorum Historiam pertexendam Authorisque vitam breviter recensendam me nunc accingo.

Michaël Etmullerus lucem hanc mortalem adspicere primum cœpit sub Tiliis Anno à nato Salvatore MDCXLIV. Patre, Michaële Etmullero, Cive & Mercatore apud Lipsienses, Matre Clara Maulia. Mox optimorum Parentum ductu & auspiciis vineæ Christi insitus, & quamprimùm ferebat ætas, Musis, quarum amore maximopere ferri videbatur, initiatus curâ domestica, sub moderamine Viri! Clarissimi M. Tobiaë Wachsmuthii à decimo usque ad decimum sextum ætatis annum in Literis usque adedò profecit, ut Musas Gratiis cum maritasset, primam ab incluto Philosophorum ordine Laurum die XI. Junii, Anni MDCLX, retulerit. In vicinam tum concessit Leucoream, vitæ studiorumque Rectorem nactus M. Johannem Wolffgangum Rentschium, sub quo & L. Ægidio Strauchio, Polyhistoræ ac Theologo summo, in Mathematicis probe se exercuit,
id.

id, quod in studio Medico magno sibi fuisse emolumento, in vitæ curriculum propriâ manu conscripto testatur. Post tredecim mensium decursum patriæ redditus fuit, postquam ante abitum à se elaboratam de Maculis & Faculis solaribus Disputationem sub commemorati M. Rentschii præsidio defenderat. Cœptis tum institit fervendissimus, reportatoque Anno M. DCLXII. supremo Philosophiæ brabio cum cæteris ejus sive speciebus sive partibus, tum Mathematicæ imprimis ac Scholasticæ doctrinæ aliquantisper vacavit, quanquam operæ Scholasticis impensæ non semel ipsum poenituerit, eo quod gemmarum parum, vel plane nihil in barbaris illorum simetis reperisset, quod suprâ citatum M. Stum abunde loquitur. Inde habita adhuc eodem anno de Conjunctionibus magnis disputatione, quam Præses tuitus est, totum se Divæ Hygeæ devovit, ad quam à primis incunabulis genio quodam duci videbatur, cujus Sacris cum anno sequente per Baccalaureatum Medicum ritè esset initiatus, sub umbone D. Godofredi Welfchii PP. de Singularibus disputavit. Maximopere tum sibi gratulabatur, ansam se nactum esse D. Johannis Michaëlis apud Exteros decantatissimi Chymici latera frequentius cingendi, ab ipsius ore dependendi, Bibliothecam penitus excuriendi, pharmacaque & præparare & dispensare addiscendi. Sed omnem fere tum apud eum proficiendi spem infringebat, atque inhibebat, concatenatissima non minus Viri hujus Experientissimi Praxis, quàm fatalis illa Apoplexia, quâ in itinere Schlaccovverdano hic fuerat correptus. Propriis igitur conatibus rem gerere coactus optimus Pater Praxin pervestigare cœpit, ita ut à primis Anni M. DCLXV. auspiciis ad festum Paschatos usque doctrinam februm, ab hoc ad Michaëlis festum affectus capitis, inde ad finem anni usque pectoris ægritudines, tum intra primam sequentis anni quadram affectus abdominis & morbos externos, intra secundam tandem mulierum morbos, atque sic intra unius anni cum dimidio spatium integram Praxin propria industria penitus exhausserit. Aliorum interim non neglexit Doctorum manuductionem, quin D. Michaëlis Heylandi, D. Sigismundi Ruperti Sultzbergeri, D. Leonhardi Ursini Scholis Medicis lubens interfuerit; si quod interea temporis otium ipsi concedebatur, conscribendæ disputationi tempus
im-

impedit, quam etiam de Coralliorum Tinctura sub D. Martini Frisii Præsidio Anno M.DCLXV. publicè defendit. Instabat Anno M. DC LXVI. aliqua Promotio Doctoralis, ne igitur de suo jure concederet, Doctoris gradum pariter assumeret, suaserunt amici. Verum juvenilis ætatis sibi conscius, utpote vicesimum secundum annum nondam transgressus, & ne cruda studia in forum Medicum protruderet, cujus per rotum vitæ cursum ipsum poenitendum foret, cessit ambitioni, firmioribus fundamentis peritiam Medicam suæ perfructurus. Cui scopo ad Exteros itinera inservitura sperans, Italiam adire meditabatur, habita prius post rigorosum, quod vocant, examen pro Licentia Medica sub Pro-Cancellario D. Paulo Ammano de Morsu viperæ disputatione. Itaque Anno M. DC LXVI. mense Augusto per Jenam, Bambergam, Noribergam, Augustam Vindelicorum, Monachium, Oenipontum, Brixiam, & Tridentum Venetias tetendit, quam tamen ditionem, obgrassantem diversis in locis Germaniæ, potissimum Francofurti ad Moenum pestem, ingredi prohibebatur, per quadraginta dies segregatus propter temporis jacturam, cujus maximam nunquam non habebat rationem, detineri abnuens; hinc Tridentum revèrti cogebatur. Nescio tamen quo stratagemate usus, aliâ electâ viâ Veronam & Paduam pervenerit, ubi per quinque commoratus menses, & Germanicæ Nationis Assessor ac Bibliothecarius declaratus sectionibus corporum & adfuit & præfuit; hinc Venetias demum adiit, quibus accuratè perlustratis per Ferrariam, Bononiam, Forum Cornelii, Faventiam, Rimum, Anconam, Lauretum, Spoletum, aliasque urbes Romam commigravit; cui perreptandæ menses consumpsit tres, ita tamen ut Neapolin interea temporis excurreret, & ejus quoque admiranda intueretur. Relicta Roma, Viterbium, Senas & Florentiam abiit, ubi propter æstuosam Julii tempestatem paulò subsistens, Pistoriam, Lucam, Pisas, & Liburnum exspatiabatur. Inde Bononiam denuo, postque hanc Mutinam, Regium Lepidi, Parmam, Placentiam, Mediolanum, Ticinum, Dertonam, Genuam, Savonam & Turinum salutavit; superatisque Alpibus, Lugdunum Gallorum, & mox Lutetiam Parisiorum se contulit; quâ post septem Mensium spatium, Mense Martio Anno M.DCLVIII.

per

per Rothomagum Diepam profectus est, unde per Oceanum Germanicum in Angliam vectus post Londinum lustratum Oxonii per septem septimanas commorabatur, ut Anglicæ linguæ sibi compararet notitiam, & Bibliothecæ Bodlejanæ cimelia evolveret. Londinum dein reversus substitit & hic paulisper, factaque postmodum transfretatione, Belgii Hispanici pariter ac Fœderati nobiliores urbes, Rotte odamum, Gertrudenbergam, Bredam, Bergen ob Zom, Antverpian, Bruxellas, Delphin, Hagam Comitum, Amstelodamum percurfavit, hyemem Lugduni Batavorum tranfacturus, nisi à Parentibus domum fuisset revocatus. Instabat enim dies Promotionis Doctoralis, hinc monita secutus paterna, salutatis in via Osnaburgo, Minda, Hamburgo ac Magdeburgo Lipsiam rediit, alteroque post reditum die Gradum Doctoris, primum inter Candidatos locum obtinens, assumpsit. Atque hac ratione amplissimus ipsi aperiebatur campus, in quem excurrere, & animi dotes à DEO concessas, multa que industria improboque labore excultas prodere poterat. Decumbentium enim valetudini non minus adesse, quàm ad studiosæ juventutis, Hygeæ consecratæ, utilitatem aliquid conferre, suum, id est, Eruditi Medici esse putavit. Et quoniam indulgentissime tum ei fortuna ad lectum æque ægroti ac in cathedra favebat, maximam sibi brevi famam atque gloriam conscivit. Ne autem illis solum, qui ab ejus dependebant ore, prodesse videretur, quod à negotiis sibi concessum videbat otium in disputationes de selectissimis materiis conscribendas insumpsit. Quemadmodum Anno MDCLXIX. Chirurgiam infusoriam, Anno MDCLXX. Medicinam Hippocratis Chymicam, Anno MDCLXXV. Valerudinarium infantile, Anno MDCLXXXIX. virtutem Opii Diaphoreticam, Anno MDCLXXXI. Præcipitantium verum usum, ferumque abusum Anno MDCLXXXII. Ideam præscribendarum formularum publice explicatum dedit. Ut alias disputationes Academicas, quibus à Respondentibus elaboratis, atque à se revisis & emendatis, ut de dolore Hypochondriaco, spermate Ceti, Balneis Medicis artificialibus, Respirationis humanæ negotio abstruso, malo Hypochondriaco, Epilepsia, parvis magnorum morborum initiis, temulentia & corpulentia Præsidem se dedit, nunc non

B

com-

commemorem, Quibus omnibus effecit, ut Medici sat numerosi, qui ex ejus schola prodierunt, Principum Aulas, Academias, Urbesque varias ac Regiones non modo exornarint; verum etiam Germanos pariter atque Exteros in sui admirationem traxerint. Hinc nec Honores atque virtutis præmia ipsi defuerunt, siquidem Anno MDCLXX. Illustri Naturæ Curiosorum Collegio adscriptus; Anno M. DC LXXVI. cum D. Macasius nostram relinqueret urbem, in Facultatem Medicam cooptatus, & Anno M. DC LXXXI. cum D. Hornius è vivis discederet, Botanices Professorem Ordinarium & Chirurgiæ Extraordinarium agere jussus fuit. Caterum cum consortii maritalis se indigere intelligeret, tori sociam adeptus est Anno M. DC LXXI. Virginem Margaretham, Viri Amplissimi Johannis Ernesti Bosii, Senatoris & Ædilis Lipsiensis filiam natu minorem, ex qua filiam adhuc superstitem per DEI gratiam, atque quatuor suscepit filios, qui, me si exceperis, vivere desierunt omnes. Restant suprema. Anno M. DC LXX. febris Parentem corripuit cum scorbuto, malo Hypochondriaco, aliisque symptomatibus conjuncta; Et quanquam post trimestre spatium ægrotum lectis ei adesse iterum fuerit concessum, radices tamen morbi penitus evelli nullo modo potuerunt; quin vires indices magis decrescere persenserit, sudoribus nimis, sicca tussi, & calore depascente valdopere vexatus. Prodidit tandem se morbus complicatus, & subesse non pulmonum tantum vomitam, sed & lienis atque hepatis scirrhum, nec non obstructionem mesenterii pertinacissimam, haud obscure licebat conjecturari. Cum igitur anorexia, præcordiorum anxietates & respirandi difficultates dictos affectus comitarentur, Hæctica Febre laborare eum, certo satis constabat. Lecto demum affixus est sub anni MDCLXXII. terminum, & exhaustis sensim sensimque viribus, sequentis anni Mense Martio animam DEO reddidit, tricesimum nonum nondum transgressus annum.

Vides ex his, Vir Magnifice, Patrem meum, dum in vivis esset, si commemoratas excipias dissertationes Academicas, & quædam
Prog-

Programmata , nihil scriptorum in publicum emisisse; malle enim se nihil scribere , quàm talia repetere , quæ in vulgus jam nota sunt, Parenti suo , ut, quæ cum Praxi conjuncta sunt, tædia cum scribendi labore commutet, monenti sæpe respondit. Nullus tamen dubito, quin, si vitam concessisset Aluissimus , observationes , quas uberrima suppeditaverat Praxis, & experimenta , quibus nunquam non invigilabat, chymica cum orbe Erudito communicaverit, atque quæ in Arte Medica videbantur erronea correxerit, manca suppleverit. Sed placuit Divino Numini in optimo ætatis flore omnibus cum eripere terræ miseris atque ærumnis , æternaque frui felicitate jubere; sicque nobis nihil nisi sui recordationem & futuri laboris rudimenta reliquit. Quam breve autem extiterit temporis spatium , intra quod ipsi Medicinæ præesse fuerat permisissum, egregiam tamen eum de sua peritia atque dexteritate nactum esse existimationem, nemo inficiabitur. Vix enim scholas suas aperire cœperat , cum undique concurrentes ab ejus ore dependere gestiebant Auditores, vixque scriptum aliquod emiserat, cum sedulis illud versare manibus delectarentur Eruditi. Testimonium hujus desideras, *Vir Illustris*, scias, Medicinam Hippocratis Chymicam, quam Anno MDCLX. disputationis loco publicè exhibuit, anno sequente Lugduni Batavorum ex Officina Arnoldi Doude in forma duodecima produisse, & quam pro loco in Facultate Medica obtinendo habuit disputationem, post mortem ipsius Gallico Idiomate donatam Anno M.D.CXC. Lugduni Gallorum & sequenti anno Amstelodami in forma duodecima lucem denuo vidisse publicam. Hocque Eruditorum desiderium, quo versus scripta à B. D. Patre edita ferebantur, primam dedit ansam Bibliopolis, ut de discursibus ab Auditoribus ejus in Collegiis calamo exceptis corradendis primum seorsim , tum conjunctim sub operum Ettmullerianorum titulo edendis animum induxerint. De quo conatu quid sentiendum **GEORGIUS FABRITIUS HILDANUS** audiendus est , qui in *Observationum Chirurgicarum*

B 2

Centur.

Centur. V. observat. 2. ad Casparum Hoffmannum sequentem in modum loquitur: *Scriptum mihi fuit non ita pridem Patavio, Vratislaviensem quendam Bucretium, Doctorem Medicum, D. Spizelii p. m. scripta Anatomica & Chirurgica in lucem missurum; sed utinam id ante obitum Spizelii factum fuisset; rarò enim scripta posthuma mentem Authoris rectè assequuntur. Video id in Chirurgia Vesalii à Prospero Borgarutio edita, in qua nonnulla, quæ Vesalius propter immaturam mortem perficere non potuerat, ipse Borgarutius ex aliis Authoribus decerpit, & Chirurgia Vesalii de verbo ad verbum inseruit, donec tandem perfectum compilarit opus. Quod si enim hæc mancant fata opera posthuma à defunctis Authoribus conscripta, quid non metuendum erit de illis, de quibus edendis Author ante obitum, ne per somnium quidem cogitaverat? Tantum enim abest, ut Conceptus suos ea intentione ac methodo conscripserit B. Parens, quæ in publicum prodire queant, ut ne dictaverit quidem, exceptis Casibus resolvendis, ac Thesis privativam ventilandis unquam aliquid Auditoribus. Quemcunque igitur hi discursum extemporaneum ferè in chartam conjecerunt, in talia opera coegerunt. Quis autem nescit, quantum differant discursus ejusmodi in Collegiis prolati à scriptis luci publicæ exponendis? quis nescit, quanta sæpe incuria Auditores dictata Præceptoris calamo excipiant, & contrarium haud rarò Authori affingant sensum? Primogenitus ergo inter hæc opera foetus Lipsiam delatus erat Liber in Quarto, qui sequentem gerebat titulum:*

„*MICHAELIS ETTMULLERI Phil. ac Med. Doctoris & Professoris Lipsiensis Chimia Rationalis, ac Experimentalis Curiosa, secundum principia recentiorum adornata, variisque ac propriis experimentis tam Chemicis, quam Practicis, ut & medicamentis nobilioribus referta, comite semperratione, nunquam adhuc publicam lucem visa, jam vero in ordinem redacta ac boni publici causa edita Cura ac sumptibus Joh. Christophori Auffeldi Med. Doct. Lugduni Batavorum Anno MDCLXXXIV.*

Negandum equidem non est, B. D. Patrem cum primam post acceptum Doctoratus gradum studiosæ juventuti limandæ atque expo-

expoliendæ manum admoveret, habuisse Collegium Chymicum, in quo Principia & operationes chymicas explicuit, atque Enchireses in Laboratorio Matthesii, qui in præparandis atque distribuendis medicamentis tum Lipsiæ desudabat, inculcavit, Auditoresque per discursum prolata calamo consignasse; an vero scripti hujus Beatus Pater Author dici valeat, determinant *SCHELHAMMERUS* in *Additamentis ad Hermannii Conringii Introductionem Medicam cap. XI. pag. 385. ETTMULLERI* Chemia, inquit, post ejus mortem nuper à quodam lucri captatore publicata est, nefario tamen ausu, cum non sit dubium, multa, si vixisset, celeberrimum Authorem fuisse emendaturum, expuncturum, immutaturum, quæ non sine ipsius ignominia nunc publicè leguntur; Peditor, qui mox commemoranda opera congestis in Præfatione: Scito tamen, Chymiam *ETTULLERIANAM* publicæ luci nuperrimè editam fuisse, quæ quidem nomen tanti Viri gerat, vix tamen mereatur, ut pro vero Chymici hujus egregii habeatur labore, cum alterius forsitan exceptus, auditusque discursus olim à viro beato habitus æstimandus veniat. Quibus ita se habentibus vidua & Hæredes sequentem Admonitionem publicare integrum duxerunt:

„Vidua ac Hæredum Ettmüllerianorum Admonitio de scriptis sub nomine *B. D. ETTMULLERI* hæcenus divulgatis.

„Sicut illorum Favori multum nos debere profiteamur, qui Beati Nostræ
 „Mariti ac Parentis, dum in vivis erat, moderamini, sua vel publicè vel
 „privatim submittebant studia, ac de fama egregia, quam per horum felicissimos non raro successus sibi compararat, cineribus etiam ipsius gratulamur: Ita illos, quos posthumorum ejus Scriptorum avidos intelligimus, quosque horum editionem non semel aut ipsos aut per alios à nobis sollicitasse novimus, ne cæco ac præcipiti nimis affectu in chartas illas, quas hæcenus sub nomine Ettmülleriano quidam imprudentiores divulgaverunt, ferantur, sicque non tantum sibi ac aliis imponant, sed æstimationi quoque Viri orbi literario æstimatissimi, invitè quamvis derogent, monere duximus. Primum illorum factuum supposititiorum pronunciamus Chymiam
 „Rationalem ac Experimentalem Curiosam, cujus conspectum merito vident

„Eruditiores, rident ejus minus cautum ac sumptuosum Curatorem, qui
 „distinguere nescit, inter discursus privatim ad captum quorundam di-
 „scipulorum rudium, ac sub laboribus Chymicis prolatos, & inter Systema
 „Chymicum ea intentione ac methodo conscriptum, ut in publicum prodi-
 „re non erubescat. Quemadmodum enim huic ejusmodi competit facies,
 „qua eruditus ac in Arte peritioribus placeat, sic talem vix exhibent crudi
 „illi conceptus, quos tunc temporis, scilicet cum post assumptum Doctora-
 „tus gradum ante annos sedecim, specimenibus Academicis dandis & ju-
 „ventuti informandae primam manum admoveret, (Chymiam vero experi-
 „mentalem & curiosam componere sibi nondum, nec unquam arrogaverat
 „Noster,) Auditoribus suis exponebat. Alterum, de quo monendus eris,
 „L. B. Disputationes Medicae octodecim sunt, varii argumenti, quarum
 „aliquot illius equidem meditationes proprias ac genuinas, scilicet, de
 „Morsu viperæ, chirurgiam infusoriam, Valetudinarium infantile, Virtu-
 „tem opii diaphoreticam, Medicinam Hippocratis chymicam, de Præci-
 „pitantium usu & abusu, ac Ideam præscribendarum Formularum (qua-
 „rum hanc cum Valetudinario infantili chymie rationalis Editor, quasi
 „nondum lucem viderint, demum ex scriptis suis secretioribus promittit)
 „reliquas ascitias & aliorum, id est, quibus tanquam Præceptoribus
 „respondendo, aut tanquam Discipulis præsidendo, in reliquis, præter re-
 „censitas, operas suas commodaverat, labores pronuntiamus, prout nobis
 „etiam tacentibus ipsa harum materiarum diversa indoles & facies Te
 „docere poterat. Quæ denique Præfamen Chymicæ nominatæ promittit ope-
 „ra, scilicet, Institutiones Medicas, Praxin Medicam, & Tractatum de
 „selectione medicamentorum, similive, quorum impressionem ac publica-
 „tionem & præprimis quidem docente Catalogo Librorum Francofurtensium
 „um hisce nundinis edito, Praxin Medicam typis Michaëlis Guntheri,
 „nobis contradicentibus ac Electorali Auctoritate prohibente, moliri in-
 „telligimus, ab horum lectione ut abstineas, candidè rogamus, aut si fama
 „forsan Etmülleriana Te ad illum stimulet, cogites non nisi Collegia pri-
 „vata & discursus tantum non extemporaneos juventuti informandæ di-
 „catis, à Studiosis verò quibusdam, interdum calamo minus cauto ex-
 „ceptos & congestos esse, quos etiam Beatus Vir non ad normam ac metho-
 „dum scriptorum publicorum direxit, sed ad captum potius Auditorum
 „accens-

✠ ✠ ✠ 15 ✠ ✠ ✠

„accommodavit ac didicit. Satis igitur injurii in manes Etmüller-
 „rianos illi existunt, qui ejusmodi scripta vel lucri cupidine vel ex caeco in
 „Præceptorem olim amore magis quam prudenter typis manciparunt. Ne
 „vero B. L. destituatur lectioe eorum, quæ B. Etmullerus quondam
 „congescit, scias. pleraque, quæ hæctenus divulgata, divulgarique ab ali-
 „is promissa sunt, prout ab ipso Authore non ita pridem ante obitum suum
 „relecta atque emendata, à nobis Viri eruditi ac in arte Medica maxime
 „excellētis revisiōni concedita, moxque publicanda esse, ut hac ratione
 „& B. Viri fama, lectorisque eruditi Expectationi consulatur, nec dubi-
 „tamus, quin hanc operam expectare magis ex re utique fuerit quam pati
 „sibi imponi supposititiis libellis. Vale.

Jungebant tum nobis se Celeberrimi Lipsienses Actorum Eru-
 ditorum Collectores (quibus suam operam per primum solummo-
 do annum commodare per fata B. Parenti licuit) atque sequens de
 eo, ipsiusque scriptis : Anno 1685. Mense Julio pag. 341. ferre judi-
 cium non dubitabant : *Eo avidius excepta à multis opera hæc fuisse non
 dubitamus, quæ sub ETTMULLERI nostri nomine nuper divulgata
 sunt, quanto majorem is, dum viveret æstimationem famamque sibi compa-
 ravit. Utiq; enim Vir fuit. solidissime, non arte tantum Medica, quam
 theoria & opere profitebatur, sed scientiis omnibus, quæ illi adjumento
 sunt, aut ornamento, doctus, miraque semper ac felicissima dexteritate, &
 in erudienda studiosa Medicina Juventute, & in experimentis, quibus
 hæc disciplina magno hoc tempore cum fructu excolitur, capiendis, & in
 exercenda medendi arte, egrisque ad salutem reducendis usus. Unde non
 Lipsiæ tantum nostræ, cui studia sua operamq; consecraverat, sed orbi litera-
 to dolendum, vivis hunc virum in ipso atatis flore immaturo fato ereptum,
 Neque dubitandum est, profectura ab illo scripta publica fuisse seculo, &
 splendore illo, quo se Medica hodie scientia effert, dignissima, si vitam illi
 Divinum Numen prorogasset. Sic enim secum Vir prudentissimus consti-
 tuerat, non nisi provectiore atate ad libros componendos animum applicare,
 & comparare interim subsidia, quæ experientia diuturnior, Auctorum-
 que plurium lectio subministrant. Quo major eos, qui ETTMUL-
 LERO nostro familiariter usi sunt, cepit admiratio, quando eodem fere
 tempore diversis locis edita conspexerunt memorata superius opera, ETT-
 MULLERI nomen præferentia : ut vidua etiam ac Hæredes
 ETT-*

Ettmülleriani, fama beati Viri consulturi, necessitatem sibi impositam censuerint, publico programmate scripta illa supposititia esse, certè luci publicæ nunquam à beato Authore destinata fuisse, declarandi. Atque id quidem, nullo licet monente, deprehendent facile omnes, quibus pervolutare libros hõsce visum fuerit, contineri iis nonnisi discursus maximam partem extemporaneos, nec cautè semper ab auditoribus exceptos; sed hiulco verborum concursu & tautologiis fædos; quos qui tribuere ETTMULLERO velit, tanquam opus ea methòdo curaque, ut in publicum prodire possit, elaboratum, ne is in beati clarissimique viri manes foret injurius.

Hiscè tamen non obstantibus Anno sequente MDCLXXXV, noyus prodibat abortus, Liber scilicet in quarto, sequentis tituli:

„*Medicus Theoria & Praxi generali instructus, hoc est, Fundamenta Medicina vera, olim à D. MICHAELE ETTMULLERO Medico & Præctico Lips. celeberrimo, Prof. Publ. privatim tradita, Luci publicæ nunc primum donata & Indice duplici ornata. Cum Privilegio Elector. Saxon. Francofurti ac Lipsiæ sumptibus Michaëlis Guntheri Bibliopolaë Dresdensis MDCLXXXV.*

In quo Libro ea continentur, quæ in Institutionibus Medicis privatim Authoribus fuerunt proposita. Quem sequebatur alius eodem anno itidem in Quarto cum titulo:

„*MICHAELIS ETTMULLERI, Philosophia & Med. Doctoris & quondam in Academia Lipsiensi Professoris Publici celeberrimi opera omnia Theoretica & Præctica, in quibus univèrsu Praxiæ Medica, sive omnium totius corporis humani morborum dilucida descriptio, eorumque causarum accurata explicatio, & curatio per selectissima & optima medicamenta secundum principia & experimenta chymica ac anatomica Clarissimorum Virorum Helmontii, VVillisti, Sylvii, Tackenii, aliorumque Neotericorum exhibetur. Accedit Chirurgia Medica, pulcherrima methòdo omnes affectus externos explicans, eorumque causas, restitutionem & curam describens. Ut & Methodus Consultatoria, per variorum Casuum exempla docens morborum resolutionem & curationem. Annexi sunt in fine de particularibus quibusdam materiis Tractatus ejus singulares. Lugduni MDCLXXXV.*

Quæ Editio eadem esse videtur cum illa, quæ Londini Anno MDCLXXXIII.

MDCLXXXIII in quarto impressa in Actis Philosophicis Anglicis perhibetur, à nobis tamen nunquam visa. Sed nec Collegia Pharmaceutica diutius latitare potuerunt, quin Anno sequenti pariter in quarto proreperint sub nomine :

„**MICHAELIS ETTMULLERII** *Philosophia & Med. Doctoris, Academia quondam Lipsiensis Prof. Publ. atque S. R. I. Acad. Nat. Curios. Collega famigeratissimi Opera Pharmaceutico-Chymica. Ejus scilicet I. Schræderus dilucidatus, seu Commentarius in Johannis Schræderi Pharmacopœiam Medico-Chymicam. II. Commentarius in Danielis Ludovici Dissert. de Pharmacia moderno seculo applicanda. III. Pyrotechnia Rationalis seu Collegium Chymicum Experimentale. Quibus pro Appendice annexa sunt Ejusdem Dissertationes selecta Academicæ multum hæctenus expetita; cum Præfationibus & Indicibus Rerum & Verborum copiosissimis. Lugduni MDCLXXXVI.* De quibus tamen omnibus idem ferendum est judicium, non esse opera exasciato judicio, & ea, qua decuisset industria elaborata, sed extemporaneos in collegiis privatis habitos discursus. Cum igitur D. Johannes David Zunnerus Civis ac Bibliopola Francofurti ad Mœnum Primarius avidissimè Scripta Ettmulleriana ab Eruditis expetere cerneret, apud Hæredes de MSto correctiore inquirere sustinuit, quo tamen voto neutiquam damnari potuit, siquidem testamento paterno erat cautum, ne Libri & MSta distraherentur, donec neutrum filiorum (frater enim meus natus minimus tum adhuc superstes erat) Literis operam daturum esse constiterit. Ne autem Literatorum desideriis penitus deesse videretur, aliud suo ære comparavit MStum, quod omnia atque singula, quæ hæctenus seorsim & variis in locis prodierant, comprehendens Opera, & D. Georgii Franci à Franckenau cura à navis vindicatum, in folio imprimi curavit cum titulo :

„**MICHAELIS ETTMULLERII** *Phil. & Med. D. hujusq; in Illustrissima Universitate Lipsiensi Prof. Publ. & Practici, dum viveret, longè felicissimi, & celeberrimi opera omnia, nempe Institutiones Medicinæ cum Notis, Collegium Practicum generale & speciale, de morbis Virorum, Mulierum, & Infantium, Collegium Chirurgicum, Nota in Morelli Methodum de formulis medicamentorum præscribendis, in Ludovici Dissert.*

„*Pharmaceuticas, & in Schræderi Pharmacopœiam; Chymia Rationalis*
 „*cum Collegio Casuali, & variis Curiosisque dissertationibus aliis. Opus*
 „*posthumum, post varias Editiones mancas nunc hinc inde suppletum,*
 „*& Indicè copiosissimo instructum; cum Prefatione D. Georgii Franci,*
 „*in Electorali Heidelbergensi Universitate Medicina Professoris Prima-*
 „*rii ac Pro-Cancellarii, aliquot S. R. I. Electorum & Principum Consi-*
 „*liarii & Archiatri. Cum Gratia & Privilegio S. Caf. Maj. & Sere-*
 „*nissimi Elect. Saxon. Francofurti ad Mœnum, sumptibus Johannis Da-*
 „*vidis Zunneri Anno MDCLXXXIIX.*

Vix duo præterlapsi erant anni, cum scheda divulgaretur sequentem gerens titulum:

„*D. Johannis V Westphali Præfecturarum ac Rerumpublicarum*
 „*Delitiensis & Bitterfeldensis ordinarii Epistola Invitatoria, qua omnes*
 „*Medica Arti verè addicti, ut Collegia Manuscripta, à B. Dn D. MI-*
 „*CHAELE ETTMULLERO, Prof. Publ. Lipsiensi, olim habita,*
 „*si quæ possideant, in usum publicum communicare non dedignentur, offi-*
 „*cio serogantur.*

Collega enim hic noster honoratissimus, quem B. Pater per duo fere lustra omnibus suis Collegiis gratis interesse siverat, non potuit non, justissimo hæcenus zelo impulsus (hæc enim ipsius sunt verba) dolorem quendam percipere, quando sub celeberrimi hujus Viri nomine usq; hac in publicum edita scripta accuratori oculo fuerit intuitus, in quibus non solum multæ res ineptæ & impertinentes, sed & tot mendæ, tot vitia, tot falsa, ut nulla fere pagina aut linea à spurcitie hac liberam se gloriari possit; conatum hinc laudat Dom. Zunneri, quo in ultima Editione scripta accuratissima exponere orbi Literato allaboraverat; quoniam verò nec hanc operum Etmullerianæ Editionem completam esse ei persuaserat, & denuo recudenda opera meditati calcar addiderat, hanc in publicum emisit Epistolam rogans, quidquid operum Etmullerianorum quilibet possideant, sibi transmittant. Certiores igitur facti hæredes Etmulleriani vasti hujus monstri, quod sub partu jam ingemiscebat, atque ne ipsius membra supposititia cum Genitore suo putatio nullam habitura sint convenientiam, veriti in Novellis æque ac Catalogo Librorum Lipsiensi hanc Editionem ex manuscriptis relictis non fuisse conflatam, aliaque asservari, quæ nulli hæcenus

hactenus fuerint communicata, monuerunt. Nihilominus ne quis admonitione hac deterrere se patiat, in Epistola sua suavit, atque omnia se possidere, ne Tractatu quidem de Urina excepto, pronuntiavit modo commemoratus noster Dominus Collega; cum tamen Tractatus hic ultimam nondum expertus fuerit manum, à me admovendam, Prodiit tandem monstruosum hoc opus in duo Volumina congestum, & etiamsi parturire viderentur montes, ridiculum tamen natum fuisse murem, nemo non percipiebat. Titulus operum talis erat:

„**MICHAELIS ETTMULLERI** Philos. & Med. D.
 „hujusque in alma Lipsiensi Prof. Publ. & Practici olim per omnem Europam celeberrimi opera Medica Theoretico-Practica, hoc est, Exercitationes & Collegia omnia, ab eodem tam publicè quam privatim & privatissimè quondam habita, in quibus universa doctrina & Praxis Medica, sive omnium totius humani corporis morborum dilucida descriptio, eorumque causarum accurata explicatio & curatio per selectissima & optima medicamenta, secundum principia & Experimenta Chymica ac Anatomica Helmontii, Willisii, Sylvii, Tackenii aliorumque Neotericorum exhibetur; unà cum Chirurgia Medica, Methodo item Consultatoria, qua per variorum casuum exempla morborum resolutio & curatio docetur; Adduntur & Tractatus singulares alii de particularibus quibusdam materiis. Opus posthumum & Philosophis & Medicis, omnibusque rerum naturalium Curiosis summe necessarium, atque utile; olim quidem ab illustri Viro Domino Georgio Franco Lib. Bar. à Frankenau &c. recensitum, nunc verò secundum ultimas B. Authoris hypotheses harmonice connexum, ac prioribus Editionibus duplo plus auctius, accuratius, correctiusque, & ob novam materiam cumulum in duo Volumina digestum cum Indice locupletissimo, cura & opera Johannis Caspari Westphali, Medic. Doct. Academici Curiosi. Cum Privilegio Cas. & Elect. Saxon. Francfurti ad Mennum Impensis Johannis Davidis Zunneri A. O. R. MDCXCVI.

Textum si examinaueris atque cum prioribus Editionibus contuleris, parum offendes, quod hæc nondum exhibuerunt; Et quæ in prioribus paucis & claris verbis fuerant dicta, & exposita, innova

hæc longis amplificationibus obscurata invenies; imò cramben ter quaterve coctam degustabis, & quæ medicamentorum preparatio- nes in Collegio Chymico propositæ fuere, in Collegio Schröderia- no, Ludoviciano & in Practico iisdem ferè verbis repetitas observa- bis. Et videtur hæc Editio adornata, non ut tyro Medicus utilitatem exin capiat, sed ut quæ Collegia habuerit B. Pater, innotescat, & ut plagellarum copiâ major nummorum numerus Editoris accedat marsupio. Cujus enim quæso interest, Synopsis legere Institutio- num, quæ tamen ipsæ apponuntur, res uberius explicantes? —cujus in- terest Theses cognoscere Pathologicas, quarum explicationem In- stitutiones Pathologicae exhibent? —cujus interest, confusum de præ- scribendis formulis discursum nosse, qui in dissertatione peculiari ni- tidè & concinnè traditur? —cujus interest erroneas Auditorum Reso- lutiones Casuum intelligere, quos Præceptor ipse resolvit? Qua ta- men re factum fuit, ut opus in tantam excreverit molem, sat magnâ pecuniæ summâ parandam, & Lectoribus tadium, Editori verò suo gloriam pepererit nullam. Perquam elegans est, quod hac de Editio- ne tulit judicium Editor, quisquis etiam fuerit, qui opera paterna, ut mox commemoraturi sumus, in Compendium redegit; *Meminerit, Lector, ait, in EYTMULLERI operum Editione novissima, multa in Schræderum dilucidatum referri, imprimis ubi de Regno Minerali agi- tur, quæ hætenus in Collegio Chymico expedita fuerunt; nos utiq; brevi- tati incumbentes cramben recoctam religiose vitasse. Et sane, si, quod sen- tiam, liberè effari fas sit, videtur Editio illa novissima molis suæ spissitu- dinem, licentiæ huic eandem cantilenam sæpius reponendi magna ex parte acceptam referre. Hinc multa etiam in Praxi Medica prolixè dis- seruntur de functionum animalium theoria, aliisque, in Institutionibus fusè satis explicatis. Et si quæ sint præter dicta in novissima hac Editio- ne exhibitæ, quæ in prioribus desiderantur, an ipsius sint EYTMULLE- RI, dubito. Multa sunt, quæ contrarium suadent. Imprimis illud, quod plurima ibidem occurrant, ab Authoris sensu longè discrepantia, plurima etiam adversis frontibus pugnantia. Optimo profectò jure de hac West- phalica Editione idem mihi, quod Domino D. Westphalo de antece- dentibus, ut superius dictum, pronuntiare licebit: Non possum non*
justissi-

justissimo Zelo impulsus dolorem quendam percipere, quando sub B. Parentis nomine hac in publicam edita scripta accuratori oculo fuerim intuitus, in quibus non solum multa res inepta & impertinentes, & tot menda, tot vitia, tot falsa, ut nulla fere pagina aut linea à spurcitie hac liberam se gloriari possit. Id quod ipse Doct. VVestphalus in Epistola Anno MDCXCII. ad Te, Vir Illustris, cæterosque Academia Naturæ Curiosorum Nobilissimos atque Excellentissimos Dominos Adjuñctos & Collegas exarata & Ephemeridum Germanicarum Anno V. & VI. Dec. III. inserta, fatetur, dum dicit: Nihil magis in votis habeo, quam ut desiderio Vestro & labori meo Editio isthac ex asse responderet, nec tot crudis sensum omnem sepiissime depravantibus, aut plane invertentibus, & quod omnium maxime dolendum, sine numero repetitis, (siquidem oculo saltem volante opera percurrens Erratorum plus 60. chartarum plagulas jamjam extraxi vitis referta esset atque repleta, ut interuisse opera Etmulleri potius quam adulterata ac vitiosa hac Editione tantum temporis insumuisse, totique mundo imposuisse malim. Pollicetur porro in eadem Epistola Honoratissimus Noster Collega se novam, eamque ad dimidium auctiorem Editionem adornaturum esse. Proh Deum immortalè! quanto molimine res gerit sine ullius suffragio! pro quo labore anullam à gente Erudita reportaturus sit gratiam, vehementer vereor. Qua enim ratione hoc opus sub manibus creverit, litera ipsius testantur, ad superius commemoratum Dominum Zunnerum haud ita pridem data, in quibus se multa ex aliis Authoribus Scriptoribusque Medicis congesta & excerpta additurum fore edisserit; quo verò jure talia pro labore vel etiam pro Collegis B. Parentis venditare queat, non video. Scribat Albucasis Commentarium in opera Etmulleriana, evolvat locos suos communes & Veterum Recentiorumque observatis rem illustret, per me licebit, & majorem forsàn apud Medicos inibit gratiam, quam si iisdem B. Etmulleri nomen obscureret. Sed ultima nunc commemoranda venit Operum Editio (omitto enim illam, quæ titulum gerit:

MICHAELIS ETMULLERI Phil. & Med. Doct. operum omnium Medico-Physicorum Editio Novissima, cæteris omnibus tum correctior, tum accuratior, tum felicior; opera & studio Petri Chauvin, Med. Doct. Collegio Lugdunensi aggregati. In fol. 2, Vol. Lugduni:

Et in Ephemeridibus Eruditorum Gallicis Anno MDCXC. recensita est, utpote à nobis nunquam conspectam.) quæ in octavo Londini Anno MDCCI, & Amstelodami anno sequenti prodiit sub titulo:

MICHAELIS ETTMULLERI in Academia Lipsiensi, quondam Professoris Celeberrimi Opera omnia in Compendium redacta, in quo continentur I. Institutionum Medicarum Synopsis ab ipso Authore concinnata. II. Pyrotechnia Rationalis seu Collegii Chymici Epitome. III. Commentarius in Schræderi Pharmacopœiam contractus. IV. Universa Praxis Medica in angustum coacta. Cui in calce adjicitur Chirurgia Medica summamim perstricta.

Postquam enim viderat, qui hujus curam gessit, opera in duo Volumina congesta propter summam prolixitatem & ταυτολογίας immensas nauseam citius, quàm orexin Lectõibus movere, omnibus omiſſis ambagibus, neglectisque Authorum allegatorum locis in Compendium conatu forsàn non contemnendo omnia redegit, & quæ integram occupaverant paginam, in Enunciationem quasi Logicam coëgit.

Habes hic, *Vir Magnifice*, quæ experta sunt hæctenus opera Ettmulleriana fata, ex quibus intelliges, quam multæ etiam illorum Editiones huc usque fuerint impressæ, nullas tamen extitisse, quæ Eruditorum expectationi & desiderio satisfecerint. Astimara nihilominus fuerunt opera ubique, & ETTMULLERI verbis aliquid explicare & confirmare delectati sunt Medicorum plerique. Non repetam hic Elogia Virorum Clarissimorum, primæ Zunnerianæ Editioni Anno M. DCLXXXVIII. præmissa, quibus B. Parentem, ipsiusque Labores exceperint, hoc solummodo addam, quod Galli, Germanis alias parum tribuentes laudis, OPERA ETTMULLERIANA non solum aliquoties in vernaculam traduxerint, verum etiam Academiæ Gallicæ adscripti, cum Magnum illud Artium Scientiarumque Lexicon, (*Le Grand Dictionnaire des Arts & des Sciences par M. de l'Academie Francoise*) opus elegantissimum pariter atque utilissimum conficerent, non parum subsidii ex operibus paternis se fecisse, ultro fatentur: *In Præfatione Parti II. terminos technicos exhibenti præmissa: On ne s'est pas contenté, d'en faire la description, on a cru devoir marquer, quel en est l'usage; à fin que l'utilité se trouve jointe au plaisir, de la lecture, ce qui ne se trouve pas dans*

dans l'autre Dictionnaire. Le même motif a fait, qu'on s'est étendu sur la Médecine, & le sçavant ETTMULLER en a fourni de longues remarques : i. e. Non contenti eorum (simplicium) descriptionem dedisse, vires & usum addere integrum duximus, ut non minori utilitate quam voluptate se commendaret Le-Tio, id quod in illo desideratur Lexico. Eadem causa adscribendum, quod prolixiores in rebus Medicis fuerimus, cui opera doctissimus ETTMULLERUS non parum subministravit. Trahuntur etiamnum eorum amore omnes atque singuli; Novam Editionem urgent Medici, non infimi subfellii, efflagitant Bibliopola, expetunt tyrones. In cujus rei testimonium sequens erit Epistola instar omnium, ab Excellentissimo Doctore Hottono Professore Publico Lugdunensi apud Belgas Celeberrimo ad me scripta:

P. P.

De Patris Tui meritis Scriptis edendis olim & coram & per literas Tecum egi. Ut facias, rursus Te hortor, hac ad Te scribendi occasione mihi nata. Id exigit à Te & paterna Gloria studium, quo non potes non ardere, & utilitas publica. Jam & ipse mul. am Tibi conficies famam, horum operum Editione, quam si diu differas, valde vereor, ne aliis Tibi, ut sit, subortis negotiis differre semper cogaris. Vale ac ama
Tui studiosissimum

Lugd. Bat. 28. Febr. 1701.

P. Hotton.

Hanc igitur Bono cum DEO adornare constitui, postquam anni sex, Domino Zunnero ad distrahenda ultimæ Editionis Exemplaria ex conventionem concessi, fuerunt præterlapsi. Non tamen est, cur prolixiora à me expectes opera. In id enim incumbam maximè, ut nova Editio non minori utilitate quàm brevitate se commendet, quæ hæcenus edita sunt, non desiderentur, nova tamen addantur. Quamquam autem talia polliceri haud valeam, quæ à B. D. Patre ea methodo, eaque intentione fuerint conscripta, ut quondam Luci publicæ exponantur, ne tamen Eruditorum desiderio deesse viderer, Bibliothecæ & MStorum paternorum, ante obitum revisorum unicuique hæres, quæcunque hæcenus sub Etmulleri nomine fuerunt publicata Collegia evolvi, & ex MStis correxi, nec alios allegavi Authores, quàm quos à B. Parente allegatos vidi; etiamsi observationibus pluriibus Veterum æque ac Recentiorum, quales vel solæ Ephemerides Germanicæ ab Illustri Academia Leopoldina quot annis editæ, sat copiosas suppeditare potuerint, res illustrare atque probare facili negotio licuisset. Operam insinul dedi, ne quod tædium hæc-

aus Lectori peperit, quod semel dictum est, aliquoties repeterem, quin potius singula debito suo commemorarem loco; hinc etiam si plura habita fuerint à B. D. Parente Collegia, ea tamen integra apponere dubitavi, sed quæ addenda ex his judicavi, reliquis interspersi. Ut igitur brevem eorum sistam conspectum, exhibebit nova Editio

- I. Effigiem B. D. Parentis.
- II. Collegium Physicum Generale, continens ea, quæ tyroni Medicinæ sunt necessaria.
- III. Institutiones medicas.
- IV. Dissertationem de Fermento Lienis.
- V. Tentamina Uromantica.
- VI. Collegium Chymicum.
- VII. Tentamina Chymica.
- VIII. Dissertationem de Fermentationis & Putredinis convenientia.
- IX. Collegium Pharmaceuticum in Johannis Schrœderi Pharmacopœiam Medico-Chymicam.
- X. Collegium Pharmaceuticum in Danielis Ludovici Pharmaciam moderno seculo applicandam.
- XI. Collegium Practicum.
- XII. Collegium Medico-Chirurgicum.
- XIII. Lectiones publicas de Chirurgia Transfusoria.
- XIV. Collegium Consultatorium.
- XV. Casus & observationes.
- XVI. Dissertationes Academicas à B. Parente elaboratas & Disputationum loco publice expositas.
- XVII. Bina Programmata,

Hæc sunt, quæ Tecum, *Vir Illustris*, jam communicare decreveram; intelligis ex his, quanto ardeam fervore famam Parentis sartam testamque conservandi, quanto ferar desiderio Eruditorum precibus satisfaciendi.

De cætero id unicum in votis habeo, ut uberior mihi nunquam non affulgeat occasio, qua promissimum meum ad quævis subeunda officia animum, erga Te contestari valeam, eamque ut benevole suppedites, obnixè rogo. Servet Te Deus Ter Optimus Maximus Orbi Literato, servet Te Ari salutari, servet Te Illustri Academiæ Leopoldinæ, servet Te mihi saluum sospitemque per multos Nestoris annos, nobisque omnibus exoptatissimam largiatur pacem. Qua spe fretus Tuum Favorem, Tuamque Benevolentiam ulterius mihi exopto.

Illustris Tui Nominis

Lipsiæ Prid. Calend. Februarii, M DCCIII.

Indefessus Cultor

Michael Ernestus Ettmullerus,
Phil. & Med. Doctor hujusque in Alma Lipsicæ
Prof. Publ. Extraordinarius.

76876

VD 18

no

QR. 241. 15

ILLUSTR

D N.
SCH

MED. DOC

Majestatis Archi
Medico Splendidissim
Lateranensis & Consi
Academiae Natu
Liberæ I

*Patrono & Fa
suspiciendo, Cooptation
laudata Academ*

*Pertextaque ope
ec*

MICHAEL
Philos. & Medic.

K. 240.

12.
Zb
876

FIC

Æ
O,
AREÆ

Imperialis
reæ Palatii
Leopoldina
simo

*colendo,
tatem modo
mbolo*

novam

LERUS,
si Prof.